

UDC 37.013.43
DOI: 10.52534/msu-pp.6(2).2020.145-152

Olga Ya. Kvetsko*

Professional College of Culture and Arts
77300, 44 Kovzhun Str., Kalush, Ukraine

Pedagogical Fundamentals of Methods of Teaching Choreographic Disciplines

Article's History:

Received: 17.08.2020

Revised: 20.09.2020

Accepted: 29.10.2020

Suggested Citation:

Kvetsko, O.Ya. (2020). Pedagogical fundamentals of methods of teaching choreographic disciplines. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 6(2), 145-152.

Abstract. The study of art disciplines has its specific features and, in some ways, differs from other educational subjects. Choreographic disciplines are closely related to pedagogy and psychology and form an integral part of the development of the future leader of the amateur choreographic team, teacher of choreographic disciplines, choreographer, dancer. The study explores the problem of development of didactic fundamentals at teaching choreographic disciplines by means of which not only skill of future teachers, but also performing skill of dancers develops. The purpose of this study is to investigate the influence of pedagogical foundations on the process of teaching choreographic disciplines and creative choreographic work on the development of adolescents. According to the results of the study, different approaches to the problem of becoming the future leader of an amateur choreographic group, a teacher of choreographic disciplines, a choreographer, an artist of a dance ensemble are described. The study covered the essence of pedagogical fundamentals of methods of teaching choreographic disciplines that motivate students to professional self-improvement; the study also argued the need for the development of internal motivation for professional growth in future teachers of choreography. Studying the influence of creative choreographic work on the development of adolescents' personality, the results of empirical research on the relevance of the needs of students of the Professional College of Culture and Arts (city of Kalush) in professional self-improvement, motives of professional self-improvement, and analysis of professional competence. The practical significance of this study lies in the research of the fundamentals of pedagogical methods of choreographic disciplines to further improve this process, as well as to improve the skills of teachers

Keywords: art, self-education, choreography, choreographer, dancer

*Corresponding author.

Ольга Ярославівна Квецко

Фаховий коледж культури і мистецтв
77300, вул. Ковжуна, 44, Калуш, Україна

Педагогічні основи методики викладання хореографічних дисциплін

Анотація. Вивчення мистецьких дисциплін має свої особливості та певним чином відрізняється від інших освітніх предметів. Хореографічні дисципліни тісно пов'язані з педагогікою та психологією та є невід'ємною частиною у формуванні майбутнього керівника аматорського хореографічного колективу, викладача хореографічних дисциплін, балетмейстера, артиста ансамблю танцю. Стаття присвячена проблемі формування дидактичних основ при викладанні хореографічних дисциплін, за допомогою яких розвивається не тільки майстерність майбутніх педагогів, але й виконавська майстерність танцівників. Метою цієї роботи є дослідження впливу педагогічних основ на процес викладання хореографічних дисциплін і творчої хореографічної роботи на розвиток особистості підлітків. За результатами дослідження охарактеризовано різні підходи до проблеми становлення майбутнього керівника аматорського хореографічного колективу, викладача хореографічних дисциплін, балетмейстера, артиста ансамблю танцю. Розкрито сутність педагогічних основ методики викладання хореографічних дисциплін, що спонукають студентів до професійного самовдосконалення; аргументовано необхідність формування у майбутніх викладачів хореографії внутрішньої мотивації до професійного зростання. Вивчаючи вплив творчої хореографічної роботи на розвиток особистості підлітків, здійснено аналіз результатів емпіричного дослідження щодо актуальності потреби студентів Фахового коледжу культури і мистецтв (м. Калуш) у професійному самовдосконаленні, визначено мотиви професійного самовдосконалення та проаналізовано фахову компетентність, яка зумовлена рівнем розвитку професійної свідомості. Практичне значення цього дослідження полягає у вивченні основ педагогічної методики хореографічних дисциплін для подальшого вдосконалення цього процесу, а також для покращення навичок педагогів

Ключові слова: мистецтво, самоосвіта, хореографія, балетмейстер, танцівник

ВСТУП

Мистецтво завжди займало важливе місце у процесі формування особистості. Вивчення мистецьких дисциплін має свої особливості та певним чином відрізняється від інших освітніх предметів. Хореографічне мистецтво завжди привертало увагу дітей і підлітків як засіб самовираження, зміцнення своїх інтересів у нашому суспільстві, виховання естетичного смаку, яке великою мірою впливає на стан свідомості дітей і підлітків [1]. Накопичений досвід навчання та виховання дітей виявився недостатнім для реалізації завдань вищої школи та вимог безперервної освіти, виникла проблема розробки наукового фундаменту професійної педагогіки, спрямованої на загальну та спеціальну підготовку фахівців у різних галузях діяльності [2]. Як показує практика, росте професійний рівень виконавської майстерності в хореографічному

мистецтві, тому й вимоги до майбутніх танцівників інші. Майбутньому педагогу з хореографії необхідно засвоїти не тільки теоретичні знання, але й засвоїти навички артиста, керівника хореографічного колективу, викладача хореографії, балетмейстера. Професійна підготовка викладача не закінчується у стінах навчального закладу. Вона продовжується протягом усієї професійної діяльності педагога. Кожен викладач один раз у п'ятиріччя проходить курси підвищення кваліфікації в інститутах післядипломної освіти або на спеціальних факультетах педагогічних навчальних закладів.

Самоосвіта – це знання, які надбані самостійно, з урахуванням особистих інтересів і потреб, одержані з різних джерел, а не тільки отримані в базових навчальних закладах. Відмінною рисою самоосвіти педагога є поліпшення якості викладання

хореографічної дисципліни, якості виховної роботи, підвищення рівня знань, виконавської майстерності, вихованості та розвитку студентів. Самоосвіта викладача хореографічних дисциплін полягає у вивченні нових програм і підручників, аналізі їхніх дидактичних і методичних особливостей, самостійному засвоєнню нових технологій навчально-виховного процесу, відвідуванню концертів професійних та аматорських хореографічних колективів, участі в конкурсах та фестивалях, майстер-класах, конференціях, семінарах, проведенні відкритих занять. Велике значення має і дослідницька робота, яка дає можливість самостійно та цілеспрямовано працювати, розвиває креативне мислення, вдосконалює систему теоретичних знань, практичних вмій і навичок. Але викладач повинен усвідомлювати, що робота, над розвитком науково-дослідницьких здібностей студентів повинна носити не епізодичний характер, а представляти собою цілісну систему навчання. Тільки за таких умов можна досягти якісних результатів.

Про виховні можливості хореографічного мистецтва наголошували видатні українські митці К.Ю. Василенко, В.М. Верховинець, П.П. Вірський. «Це стосується і навчання, у процесі якого формується світогляд, внутрішній світ учнів, їхня самооцінка, ставлення до людей, до праці, до життя загалом» [3]. Нині актуальним є розвиток творчих здібностей підлітків засобами хореографії. Важливо приділити увагу заняттям хореографії. Саме вони, як відомо, займають чільне місце у становленні творчої особистості. Хореографія розкриває в дитині не лише найкраще, а й надає впевненості у своїх силах, допомагає підлітку в спілкуванні з однолітками та батьками, творчим колективом [4].

Метою цієї статті є дослідження впливу педагогічних основ на процес викладання хореографічних дисциплін і творчої хореографічної роботи на розвиток особистості підлітків. Задля досягнення поставленої мети визначено наступні завдання: охарактеризувати особливості організації навчального процесу; проаналізувати специфіку роботи викладача на заняттях з хореографічних дисциплін, що спонукає до професійного самовдосконалення; окреслити умови, що сприяють формуванню особистості підлітків у процесі творчої хореографічної роботи. Для досягнення мети, вирішення поставлених завдань використано комплекс методів наукового дослідження, а саме: теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення) – для з'ясування теоретичних основ досліджуваної проблеми; емпіричні (спостереження) – для

вивчення актуальності потреби у професійному самовдосконаленні та динаміки змін мотивів, що спонукають студентів (1–2 курсів) до росту виконавської майстерності. До участі в дослідженні залучено студентів 1–2 курсів спеціальності «Хореографія» Фахового коледжу культури і мистецтв (м. Калуш).

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

У процесі написання цієї роботи були використані теоретичні методи наукового пізнання, а саме: методи аналізу та синтезу інформації, метод узагальнення. Також був використаний емпіричний метод дослідження, такий як метод спостереження. Метод спостереження дав змогу дослідити актуальність проблеми у професійному самовдосконаленні та динаміці змін мотивів, що спонукають студентів (1–2 курсів) до росту виконавської майстерності. Вивчаючи питання впливу творчої хореографічної роботи на розвиток особистості підлітків, проведено дослідження на базі I та II курсу студентів (15–16 років) спеціальності «Хореографія» Фахового коледжу культури і мистецтв (м. Калуш). Варто зазначити, що студенти I курсу при вступі в коледж мали різний досвід і підготовку.

Методи синтезу та аналізу були використані для більш детального вивчення процесу викладання хореографічних дисциплін. Аналіз є методом пізнання, що дає змогу розділити досліджувані об'єкти на основні частини, тобто загальні елементи або властивості та взаємозв'язки. Аналіз є методом дослідження, що передбачає вивчення предмета за допомогою розумового або практичного поділу на його основні елементи. Кожна з вибраних частин аналізується окремо в одній одиниці. Синтез є методом вивчення об'єкта в цілому, в одній і взаємопов'язаній частині, тобто на відміну від аналізу, цей метод дає змогу з'єднати окремі частини або сторони об'єкта в одне ціле. У процесі наукових досліджень синтез тісно пов'язаний з методом аналізу, оскільки він дає змогу поєднувати частини предмета, які обговорюються в процесі аналізу, встановлювати їхній взаємозв'язок і знати предмет в цілому (продуктивність виробничого об'єднання як цілого). Отже, об'єднавши два цих методи було проведено комплексне вивчення інформації з тематики дослідження. Було вивчено такі педагогічні питання: викладання хореографічних дисциплін, професійна підготовка викладача, самоосвіта викладачів.

Метод узагальнення був використаний з метою систематизації вивченої інформації. Узагальнення є

логічною операцією, в результаті якої відбувається перехід від індивідуального до загального, від менш загального до більш загального судження, знання й оцінки предмета дослідження. За допомогою методу узагальнення було систематизовано інформацію про хореографію, хореографічну освіту, педагогічний процес тощо.

Також у контексті цього дослідження було проведено теоретичний аналіз наукової літератури з тематики статті. Було розглянуто наукові публікації українських і зарубіжних дослідників цієї тематики. Статтю присвячено проблематиці формування інтегральної компетентності майбутніх викладачів музичного мистецтва та хореографії. Зокрема, автор висвітлив процес поетапного впровадження педагогічних умов та методів, розроблених відповідно до визначеної структури досліджуваного конструкту [5]. У наступній розглянутій роботі авторка І. Ткаченко проаналізувала сучасний стан вищої хореографічної освіти й особливості професійної підготовки хореографів в німецькомовних країнах: Австрії, Німеччині та Швейцарії. Дослідниця конкретизувала правила вступу на хореографічні спеціальності до вищих навчальних закладів німецькомовних країн [6].

У наступному вивченому дослідженні авторки Б. Біель та К. Фолькманн розробили хореографічний зошит танцюристів як міждисциплінарний документальний пристрій у поданні та аналізі багатозначних якісних джерел. У заключній частині дослідниці зазначають, що сподіваються, що може бути створений простір для переосмислення онтології тіла поза дуалізмом відсутності чи сьогодення [7].

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Хореографічні дисципліни тісно пов'язані з педагогікою та психологією та є невід'ємною частиною у формуванні майбутнього керівника аматорського хореографічного колективу, викладача хореографічних дисциплін, балетмейстера, артиста ансамблю танцю [8]. Методика перебуває в постійному розвитку, збагачується новими методами та прийомами відповідно до вимог часу. Методика викладання хореографічних дисциплін базується на основних засадах мистецької педагогіки, де використовується багато різноманітних методів, підходів і прийомів, які тісно між собою пов'язані логічно, структурно в різних процесах навчання, виховання та дослідження (рис. 1).

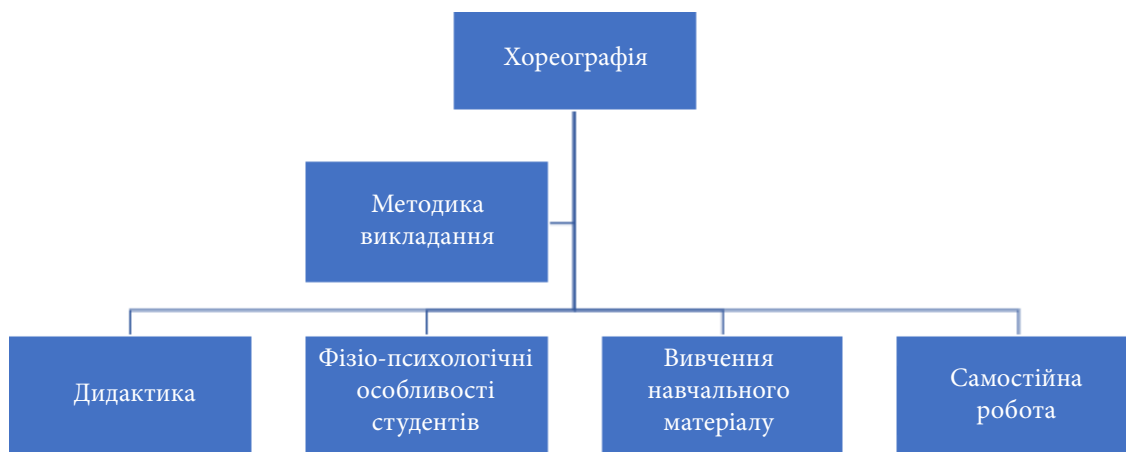

Рисунок 1. Підходи і прийоми методики викладання хореографії

«Процес навчання є двостороннім, оскільки передбачає, з одного боку, процес викладання, а з іншого – процес вивчення, тобто активного засвоєння студентами знань, вмінь, навичок» [9]. Викладання хореографічних дисциплін базуються на цілому ряді принципів, які забезпечують якісне та професійне навчання студентів. Серед основних принципів можна виділити принцип науковості, систематичності, доступності, наочності, усвідомлення й активності, послідовності. На різних етапах навчання кожен з цих принципів виступає

на передній план. Це залежить від рівня підготовки студентів, природних можливостей студентів і рівня їхньої свідомості в навчально-пізнавальній діяльності. Завдяки самостійній роботі кожен студент може досягти певних успіхів у своїй професійній майстерності. Для цього потрібна не тільки сила волі та бажання, але й правильно організований навчально-виховний процес, що відкриває можливості для свідомого та глибокого опанування науковими знаннями.

«Знання потрібне людині для орієнтації в

навколишньому світі, для пояснення та передбачення подій, для планування та реалізації одержаних нових знань» [10]. Успіх викладання можливий тоді, коли викладач у своїй роботі використовує різноманітні методичні прийоми, цікавиться новинками в хореографії, самовдосконалюється, в практичній діяльності користується теоретичними знаннями, розвиває не тільки виконавську майстерність, але й педагогічну майстерність. Діяльність викладача хореографічних дисциплін є творчою, а продуктом навчальної діяльності – знання та виконавська майстерність. Тому завдання викладача – організувати навчальну роботу на здобуття нових знань, розвитку виконавської майстерності та творчого мислення майбутніх танцівників, прагнення до самовдосконалення, любов до танцю. Сучасний учитель, викладач, учений не може бути продуктивним, конкурентоздатним без володіння фаховими пакетами та їхнього використання. «Саме досвідчений педагог своєю педагогічною майстерністю перетворює їх на програмно-педагогічний засіб» [9].

У педагогічній літературі є різні визначення «форми навчання» як категорії дидактики: форми роботи, засобу роботи, організації навчання [3]. До різноманітних форм організації навчання з методики викладання хореографічних дисциплін можна віднести: практичне заняття, майстер-клас, клас-концерт, семінар, самостійну роботу, консультацію, залік, екзамен. Основною формою вважається практичне заняття, яке забезпечує подальший розвиток професійної майстерності танцівника [11]. Хореографічні заняття – основна освітньо-виховна й організаційна форма хореографічної роботи. Основні компоненти хореографічного заняття: завдання, зміст, засоби, методи та прийоми, структура. Відповідно до виду хореографічного мистецтва кожне практичне заняття має певну структуру, але побудова самого заняття має свою специфіку, яка є взірцем і складається з таких основних етапів: організаційний, основний, заключний. Кожен з цих етапів забезпечує послідовну та систематичну роботу над виконавською майстерністю. «Педагог має право на вільний вибір будь-якої моделі організації уроку, але при цьому він повинен знати, що бере на себе і відповідальність за результатами навчання» [12]. Структурні елементи заняття з хореографічних дисциплін – це вияви методичної винахідливості та творчих здібностей викладача.

У давні часи передача підростаючому поколінню накопиченого досвіду здійснювалась за

допомогою наслідування та повторення дій дорослих. Пошуки шляхів підвищення ефективності пізнавальних процесів, посилення мотивації навчання й активізації практичної діяльності призвели до усвідомлення необхідності стимулювання самостійності й активності учнів [13]. «Основним завданням вищої школи в сучасних умовах є підготовка всебічно розвинених, здатних безперервно вчитись, поповнювати та поглиблювати свої знання фахівців» [10]. Вивчаючи питання впливу творчої хореографічної роботи на розвиток особистості підлітків, проведено дослідження на базі I та II курсу студентів (15–16 років) спеціальності «Хореографія» Калуського коледжу культури і мистецтв. Студенти I курсу при вступі в коледж мали різний досвід і підготовку. Приємним є те, що в Івано-Франківській області хореографічні колективи народного танцю становлять 84 %. Серед студентів I курсу 82 % тих, які займались в хореографічних колективах народного танцю. Вони добре орієнтуються в танцях Карпатського регіону України (Закарпаття, Прикарпаття, Буковина), оскільки вивчали їх у своїх колективах. Вже навчаючись у коледжі студенти набувають певних знань, досвіду в практичній роботі, знайомляться з танцями різних народів світу. Що стосується творчої роботи, то I курс цікавить все. Вони хочуть все знати, вони цілеспрямовано освоюють той матеріал, який їм дають викладачі. Так загартовується їхня сила волі, витривалість, прагнення засвоїти методику виконання різних рухів, трюків та обертів народно-сценічного танцю, вони рівняються на старші курси. Саме з I курсу потрібно мотивувати підлітків до досягнення професійної майстерності та цілеспрямованого погляду в майбутнє. «Адже саме така орієнтація педагогічних стратегій якнайбільше сприяє вирішенню актуальних освітніх завдань формування особистості» [13]. Студенти II курсу пройшли вже один рік навчання, тому рівень знань про хореографічне мистецтво в них трохи більший. Крім народно-сценічного мистецтва вони вивчають дисципліну «Композиція та постановка танцю», де вони отримують теоретичні знання з розроблення постановки танцю та практичні навички балетмейстера, репетитора та керівника хореографічного колективу.

Кожного року в коледж поступають підготовлені студенти, тому під час постановки хореографічного номеру викладачам необхідно добре попрацювати над задумом майбутньої постановки, щоб зацікавити студентів. «Процес створення танцювального твору від його задуму до показу

на сцені, завжди залишається незмінним» [14]. Майбутня постановка повинна відповідати як сучасному змісту, так і нести певний виховний момент. Народний танець повинен чогось навчати, засуджувати, висміювати, виховувати патріотизм, дотримуватись традицій та обрядів, зберігати певні історичні та регіональні особливості. Виконавці повинні добре знати локальні особливості танцю, історичну довідку, зміст танцю, малюнок і хореографічну лексику. «Важливу роль у досягненні цих результатів відіграє особистість педагога. Його фахова компетентність зумовлена рівнем розвитку професійної свідомості, індивідуальнотиповими особливостями та професійно значущими якостями» [12].

Безліч дослідників розглядали питання хореографічної освіти та педагогічного процесу та висвітлювали ці питання у своїх роботах. Одна з розглянутих робіт присвячена проблематиці формування інтегральної компетентності майбутніх викладачів музичного мистецтва та хореографії. Автор оглядово презентує сутність, зміст і структуру цього феномену, який досліджується як кваліфікаційний мета-конструкт, функція якого полягає в координації процесів актуалізації та формування компетентності відповідно до цілей і завдань варіативно-творчого процесу мистецької освіти [15]. У роботі І.О. Хмелєвської представлено основні результати констатуючого етапу експериментального дослідження, діагностувальний апарат якого складався з показників акмеологічно-компетентнісного, синергійно-когнітивного, рефлексійно-праксеологічного та перформативно-самопроектувального критеріїв. Авторка представила перебіг і результати експериментальної перевірки ефективності авторської методики формування інтегральної компетентності майбутніх викладачів музичного мистецтва та хореографії. Зокрема у роботі висвітлено процес поетапного впровадження педагогічних умов та методів, розроблених відповідно до визначеної структури досліджуваного конструкту [5].

У наступній роботі І. Ткаченко аналізує сучасний стан вищої хореографічної освіти й особливості професійної підготовки хореографів у німецькомовних країнах: Австрії, Німеччині та Швейцарії. Авторка розглянула структуру вищої хореографічної освіти. У статті встановлено, що в Німеччині функціонують університети, вищі танцювальні школи та вищі художні школи, а в Австрії та Швейцарії – університети й академії. З'ясовано основні напрями, за якими здійснюють

підготовку майбутніх хореографів, зокрема: «Танець», «Педагогіка танцю», «Сучасний танець», «Наука про танці», «Хореографія». Конкретизовано правила вступу на хореографічні спеціальності до вищих навчальних закладів німецькомовних країн [6].

У наступному вивченому дослідженні Б. Бейль та К. Фолькманн розробили хореографічний зошит танцюристів як міждисциплінарний документальний пристрій у поданні та аналізі багатозначних якісних джерел. Спираючись на польові роботи, зібрані під час лондонської дослідницької роботи в танцювальній компанії «BalletBoyz», автори розгорнули критичні дискусії навколо тіла та результатів людської географії, щоб вивчити методологічні можливості більш, ніж репрезентативні та пов'язані з перформативністю та суміжним тілом літератури. Виконуючи цей методологічний підхід, автори спочатку використовують експериментальні та творчі документальні методи для проведення яскравої, захоплюючої хореографії тіла. Потім автори підтверджують центральність чуттєвих, втілених історій у процесі дослідження. Нарешті, ця стаття намагається підготувати інших під час своїх досліджень до переосмислення того, як може виглядати «фізичне» мислення. У заключній частині, автори зазначають можливість створення простору для переосмислення онтології тіла поза дуалізмом відсутності чи сьогодення [7].

ВИСНОВКИ

Сьогодні важко зацікавити сучасну молодь, а особливо цікавими постановками хореографічних номерів, тому велику роль тут відіграють керівники хореографічних колективів, які повинні поєднувати вміння виховати у підлітків любов до танцю, бути активним учасником у розвитку хореографічних здібностей майбутніх танцівників. Важливою умовою успішного проведення занять є його підготовка, методично грамотне планування, емоційний стан викладача та творча атмосфера. Спираючись на досвід діяльності мистецьких вищих навчальних закладів різних типів, науковці визначили певну модель організації навчально-виховного процесу, головну роль в якому відіграє викладач, від якого залежить не тільки високий рівень підготовки виконавської майстерності танцівника, але й якості педагога в цілому, здатність майбутнього спеціаліста до виконання професійних завдань. Студенти, які виявили бажання вивчати хореографію, вже захоплені цим видом

мистецтва. Їх не злякали ні труднощі, ні наполеглива праця над собою, обрана професія зайняла особливе місце в їхньому житті. Виховання в хореографічному колективі повинно відбуватися

так, щоб підліток відчував себе шукачем та відкривачем знань. Тільки за цієї умови одноманітна, втомлива, напружена робота забарвлюється радісними почуттями.

ВИСНОВКИ

- [1] Persyn L. On auditory choreography: How walking anticipates sound and movement resonates. *Choreographic Practices*. 2019. Vol. 10, No. 2. P. 197–212.
- [2] Хе С. Проблема вдосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: «Педагогіка»*. 2016. № 3. С. 208–214.
- [3] Волкова Н.П. Педагогіка: для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.
- [4] Щур Л. Народна хореографічна культура західного Поділля: проблема реконструкції танцювальної традиції. *Science Review*. 2019. Т. 10, № 27. С. 22–28.
- [5] Khmelevska I. Experimental verification of the methodology of formation of the integral competence of future Musical Art and Choreography teachers. *The Scientific Heritage*. 2020. Vol. 43–4, No. 43. P. 66–70.
- [6] Ткаченко І. Вища хореографічна освіта: досвід німецькомовних країн. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: «Педагогіка»*. 2017. № 1. С. 177–183.
- [7] Biehl B., Volkmann C. Spirits, dancing in the flesh: Choreography and organisation. *Culture and Organization*. 2019. Vol. 25, No. 4. P. 284–299.
- [8] Liepa I.M., Grudskaya A.B. A new incremental and comprehensive approach to preschool dance education. *Journal of Human Sport and Exercise*. 2019. Vol. 14, No. 5. P. 2052–2075.
- [9] Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Київ: Альтерпрес, 2005.
- [10] Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
- [11] Vukadinović M.S., Marković S. The relationship between the dancers' and the audience's aesthetic experience. *Psihologija*. 2017. Vol. 50, No. 4. P. 465–481.
- [12] Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І.А. Зязюна. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
- [13] Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
- [14] Голдрич О. Хореографія: посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів: Край, 2003.
- [15] Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність: монографія. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 360 с.

REFERENCES

- [1] Persyn, L. (2019). On auditory choreography: How walking anticipates sound and movement resonates. *Choreographic Practices*, 10(2), 197-212.
- [2] Hie, S. (2016). The problem of improving the musical training of future teachers of choreography. *Scientific Notes Ternopil National Volodymyr Hnatyuk Pedagogical University. Series: "Pedagogy"*, 3, 208-214.
- [3] Volkova, N.P. (2001). *Pedagogy: For students of higher educational institutions*. Kyiv: Publishing Center "Akademia".
- [4] Schur, L. (2019). Folk choreographic culture of western Podillya: The problem of reconstruction of the dance tradition. *Science Review*, 10(27), 22-28.
- [5] Khmelevska, I. (2020). Experimental verification of the methodology of formation of the integral competence of future Musical Art and Choreography teachers. *The Scientific Heritage*, 43-4(43), 66-70.
- [6] Tkachenko, I. (2017). Higher choreographic education: The experience of German-speaking countries. *Scientific Notes Ternopil National Volodymyr Hnatyuk Pedagogical University. Series: "Pedagogy"*, 1, 177-183.
- [7] Biehl, B., & Volkmann, C. (2019). Spirits, dancing in the flesh: Choreography and organisation. *Culture and Organization*, 25(4), 284-299.

-
- [8] Liepa, I.M., & Grudskaya, A.B. (2019). A new incremental and comprehensive approach to preschool dance education. *Journal of Human Sport and Exercise*, 14(5), 2052-2075.
 - [9] Tsvetkova, L.Yu. (2005). *Methods of teaching classical dance*. Kyiv: Alterpress.
 - [10] Krushelnyska, O.V. (2006). *Methodology and organization of scientific research*. Kyiv: Kondor.
 - [11] Vukadinović, M.S., & Marković, S. (2017). The relationship between the dancers' and the audience's aesthetic experience. *Psihologija*, 50(4), 465-481.
 - [12] Zyazyun, I.A. (Ed.). (1997). *Pedagogical skills*. Kyiv: Vyscha shkola.
 - [13] Rudnytska, O.P. (2005). *Pedagogy: General and artistic*. Ternopil: Bohdan Publishing House.
 - [14] Goldrych, O. (2003). *Choreography: A guide to the basics of choreographic art and dance composition*. Lviv: Kray.
 - [15] Khiminets, V.V. (2009). *Innovative educational activities*. Ternopil: Mandrivets.